

Uputstvo za primenu sistema TIR

Tranzitni sistem TIR uveden je u SFR Jugoslaviju ratifikacijom Konvencije o međunarodnom prevozu robe na osnovu isprave za MDP¹ (u daljem tekstu "karneta TIR") (Ženeva, 1959), objavljena u "Dodatku Službenog lista FNRJ", br. 3/61.

Carinskom konvencijom o međunarodnom prevozu robe na osnovu karneta TIR, Ženeva 1975, sistem TIR je modernizovan i proširen. SFR Jugoslavija je pristupila novoj Konvenciji TIR, tako što je, 28. septembra 1978. godine, deponovala u Ujedinjenim nacijama instrument o ratifikaciji E.p. br. 372 od 28. aprila 1977. godine. Ova konvencija nikad nije objavljena u SFR Jugoslaviji, u Službenom listu SFR Jugoslavije - Međunarodni ugovori.

Primena Konvencije TIR na području SR Jugoslavije bila je, iz poznatih razloga, od 1992. godine suspendovana. Regulisanjem članstva SR Jugoslavije u Ujedinjenim nacijama stvoreni su uslovi za regulisanje statusa strane ugovornice SR Jugoslavije Konvenciji TIR, što je i učinjeno.

Generalni sekretar Ujedinjenih nacija, depozitarnom notom C.N. 306.2001, od 9. aprila 2001. godine, obavestio je strane ugovornice Konvencije TIR da se, na osnovu sukcesorske izjave od 12. marta 2001. godine, Savezna Republika Jugoslavija, retroaktivno od 27. aprila 1992. godine, smatra stranom ugovornicom Carinske konvencije o međunarodnom prevozu robe na osnovu karneta TIR, Ženeva 1975.

Kao strana ugovornica Konvencije TIR, 1975, SR Jugoslavija je bila obavezna, pa je prihvatila sve izmene i dopune ovog instrumenta Ujedinjenih nacija, odnosno revidirane Konvencije TIR, koje su na snazi od 12. juna 2001. godine. Nakon sprovedene neophodne procedure u Saveznoj vladi i Saveznoj skupštini, Konvencija TIR je objavljena u "Službenom listu SRJ – Međunarodni ugovori", broj 9 od 28. septembra 2001. godine.

Na osnovu ovlašćenja izdatog od strane Savezne uprave carina, Ugovora o garantovanju i izdavanju karneta TIR zaključenog između Savezne uprave carina i Privredne komore Jugoslavije - Udruženja za saobraćaj i veze, Beograd, Terazije 23 i potvrde da je Privredna komora Jugoslavije - Udruženje za saobraćaj i veze član Međunarodnog udruženja za drumske prevoze – IRU, Ženeva, Privredna komora Jugoslavije - Udruženje za saobraćaj i veze ovlašćena je da izdaje i garantuje karnete TIR na području SR Jugoslavije, shodno odredbama Konvencije TIR, 1975,

Ponovna primena Konvencije TIR na carinskom području SR Jugoslavije, shodno dogovoru između Savezne uprave carina, Privredne komore Jugoslavije - Udruženja za saobraćaj i veze, TIR sekretarijata UN/ECE Komisije za unutrašnji transport i Međunarodnog udruženja za drumske prevoze (IRU), počće 1. decembra 2001. godine.

Samo carinarnice carinske ispostave ovlašćene od strane Savezne uprave carina mogu da sprovedu postupak sa karnetima TIR. Spisak tih carinarnica carinskih ispostava, graničnih i unutrašnjih, dat je u prilogu ovog akta.

Konvencija TIR primenjuje se samo za prevoz robe, bez pretovara, u drumskim vozilima, skupu vozila ili kontejnerima, preko jedne ili više granica, između carinarnica polaska jedne strane ugovornice i carinarnice odredišta druge ili iste strane ugovornice, pod uslovom da se jedan deo puta, od početka do okončanja operacije TIR, obavlja drumom.

1. Kontrolisani pristup sistemu TIR - Postupak odobravanja prevoznika

¹ Međunarodni drumski prevoz

Delom II Priloga 9, revidirane Konvencije TIR propisani su minimum uslova i zahteva koje trebaju da ispunjavaju lica koja žele da koriste sistem TIR, kao i organi koji odobravaju pristup sistemu TIR.

Lice zainteresovano za obavljanje prevoza po sistemu TIR dužno je da se, u postupku odobravanja, sa potrebnim dokumentima obrati prvo Privrednoj komori Jugoslavije - Udruženju za saobraćaj i veze koje će, ukoliko se saglasi sa zahtevom, popuniti i overiti odobrenje na propisanom obrascu (obrazac MAF) i overeno odobrenje proslediti Saveznoj upravi carina – Odeljenju za carinsko pravne poslove.

Odeljenje za carinsko pravne poslove, u saradnji sa Odeljenjem za kontrolno analitičke poslove i Odeljenjem za suzbijanje krijumčarenja i carinske istrage, izdaje i overava ovlašćenja jugoslovenskim prevoznicima da vrše prevoze pod TIR obeležjem. U slučaju da se uskraćuje izdavanje odobrenja u rubrici "Obrazloženje" navode se razlozi za odbijanje.

Takođe, Odeljenje za carinsko pravne poslove, u saradnji sa Odeljenjem za kontrolno analitičke poslove i Odeljenjem za suzbijanje krijumčarenja i carinske istrage, u skladu sa odredbama Konvencije TIR, može povući izdata ovlašćenja jugoslovenskim prevoznicima da vrše prevoze pod TIR obeležjem.

U skladu sa odredbama Priloga 9, Konvencije TIR, Savezna uprava carina je dužna da, u roku od nedelju dana od dana izdavanja ili povlačenja odobrenja za pristup sistemu TIR, dostavi Izvršnom odboru TIR u Ženevi podatke o svakom licu.

Savezna uprava carina je, takođe, dužna da Izvršnom odboru TIR u Ženevi jednom godišnje dostavlja ažuriran spisak, koji je sačinila Privredna komora Jugoslavije - Udruženje za saobraćaj i veze sa stanjem zaključno do 31. decembra tekuće godine, svih lica koja su dobila odobrenje, kao i lica kojima je odobrenje povučeno.

[Elektronski računski centar Savezne uprave carina vodiće poseban registar o izdatim ili povučenim ovlašćenjima iz prethodnog stava.](#)

1. Postupak odobravanja vozila, odnosno kontejnera

Da bi se roba prevozila na osnovu sistema TIR pod carinskim obeležjem, drumsko vozilo, odnosno kontejner mora, u pogledu konstrukcije i opreme, ispunjavati uslove koji su propisani Prilogom 2, odnosno Prilogom 7 Konvencije TIR. Ako su ti uslovi ispunjeni, carinarnice izdaju Uverenje o odobrenju drumskog vozila ili kontejnera za prevoz robe pod carinskim obeležjem, čija je važnost dve godine.

Po isteku gore navedenog roka i u slučaju da su carinski organi stavili službenu zabeležku, drumska vozila ili kontejneri moraju se prijaviti za pregled ili, po potrebi, radi obnavljanja odobrenja, ovlašćenim nadležnim organima zemlje u kojoj je vozilo registrovano ili, ako su u pitanju neregistrovana vozila, nadležnim organima zemlje u kojoj je vlasnik ili korisnik nastanjen.

Smatra se da kontejneri odgovaraju uslovima propisanim Konvencijom TIR i prihvataju se za prevoz po sistemu TIR, bez novog odobravanja, ukoliko su kontejneri odobreni za prevoz robe pod carinskim obeležjem u skladu sa Carinskom konvencijom o kontejnerima iz 1956. godine i Carinskom konvencijom o kontejnerima iz 1972. godine.

Odobrenje za međunarodni prevoz robe pod carinskim obeležjem izdaje se samo za drumska vozila koja su konstruisana i opremljena tako:

- a) da nikakva roba ne može biti izvađena iz ili uneta u zapečaćeni deo vozila bez ostavljanja vidljivih tragova pokušaja ili bez povreda carinskih obeležja;
- b) da se na njih mogu lako i uspešno staviti carinska obeležja;
- v) da ne sadrže skriveni prostor u kome se roba može sakriti;
- g) da su svi prostori u koje se smešta roba lako pristupačni za carinske preglede.

Ukoliko drumsko vozilo više ne ispunjava tehničke uslove koji su propisani za njegovo odobravanje mora se, pre upotrebe za prevoz robe na osnovu karneta TIR, dovesti u stanje koje je opravdalo izdavanje odobrenja, odnosno u stanje da ispunjava pomenute tehničke uslove.

Ako se promene osnovne karakteristike drumskog vozila, izdato odobrenje za to vozilo više ne važi, a nadležni organ ga može ponovo izdati pre nego što se drumsko vozilo upotrebi za prevoz robe na osnovu karneta TIR.

Drumska vozila ili kontejneri mogu biti odobrena pojedinačno ili prema tipu konstrukcije (serija drumskih vozila).

2.1. Postupak izdavanja uverenja u SR Jugoslaviji

Carinski organi izdaju Uverenje o odobrenju, koje odgovara standardnom obrascu iz priloga 4 Konvencije, ukoliko vozilo ispunjava uslove koji su propisani odredbama Konvencije TIR.

Postupak izdavanja Uverenja o odobrenju sastoji iz dva faze, pregleda drumskog vozila i izdavanja Uverenja o odobrenju.

Savezna uprava carina je propisala da samo određene carinske ispostave mogu vršiti pregled drumskog vozila za prevoz robe pod carinskim obeležjem, dok Uverenje o odobrenju drumskog vozila za prevoz robe pod carinskim obeležjem, na osnovu izveštaja o pregledu, izdaje nadležna carinarnica u upravnom postupku. Spisak carinskih ispostava koje mogu vršiti pregled drumskih vozila dat je u prilogu.

Kada carinski organ koji izdaje odobrenje smatra potrebnim, uz Uverenje se prilažu fotografije ili grafički prikazi overeni od strane tog organa. Podatak o tome, odnosno o broju takvih dokumenata upisuje se u rubriku 6 Uverenja o odobrenju.

Ukoliko nema dovoljno prostora u rubrici 5 Uverenja (Ostali podaci), podaci se mogu uneti u napomenu na poledini Uverenja.

2.2. Postupak za unošenje primedbi u Uverenje o odobrenju

Kada se ustanovi da odobreno drumsko vozilo koje vrši prevoz robe na osnovu karneta TIR ima veće nedostatke, carinski organi mogu ili da ne dozvole da vozilo nastavi prevoz na osnovu karneta TIR na carinskom području SR Jugoslavije ili da dozvole, uz preduzimanje potrebnih mera predostrožnosti u pogledu bezbednosti.

U oba slučaja carinski organi u rubriku 10 Uverenja o odobrenju unose odgovarajuće primedbe. Kada se drumsko vozilo vrati u stanje koje opravdava njegovo odobravanje, vozilo treba prijaviti nadležnim organima strane ugovornice koji obnavljaju važnost Uverenja tako što u rubriku 11 unose napomenu "Nedostaci otklonjeni". Ovom napomenom se poništavaju ranije primedbe. Drumsko vozilo, u čijem se Uverenju nalazi primedba u rubrici 10, ne može se ponovo koristiti za prevoz robe na osnovu karneta TIR, sve dok se ne vrati u zadovoljavajuće stanje i dok se primedba u rubrici 10 ne poništi na gore naveden način.

Uz svaku napomenu, odnosno primedbu u Uverenju stavlja se datum i overa nadležnih organa.

Ukoliko se na drumskom vozilu ustanove nedostaci koji su, po mišljenju carinskih organa, od manjeg značaja i da ne predstavljaju opasnost za mogućnost krijumčarenja, može se odobriti dalja upotreba tog drumskog vozila za prevoz robe na osnovu karneta TIR. Držalac Uverenja o odobrenju obaveštava se o tim nedostacima i dužan je da u određenom roku vrati svoje vozilo u zadovoljavajuće stanje.

2. Karnet TIR

Karnet TIR, u koji su upisani IRU i naziv nacionalnog udruženja izdavača, overen pečatima i potpisima od istih i propisno popunjen od strane vozara, predstavlja međunarodnu važeću granciju za robu koja se prevozi na osnovu karneta TIR.

Karnet TIR važi sve do okončanja poslova međunarodnog drumskog prevoza u poslednjoj odredišnoj carinarnici, pod uslovom da je sa njim počeo posao u polaznoj carinarnici, u roku koji je odredilo udruženje izdavač.

Karnet TIR se popunjava za jedno putovanje drumskog vozila ili kontejnera. Sadrži onoliko kupona za carinska zaduživanja i razduživanja koliko je neophodno za odnosnu tranzitnu operaciju.

Međutim, karnet TIR se može popuniti i za skup vozila ili za više kontejnera koji su utovareni na jedno drumsko vozilo ili na skup vozila. U tom slučaju, u spisku robe, odnosno robnom manifestu, u karnetu TIR, treba odvojeno naznačiti sadržaj svakog vozila u skupu vozila ili svakog kontejnera.

U okviru posla međunarodnog drumskog prevoza može biti uključeno više polaznih i odredišnih carinarnica, s tim da polaznih i odredišnih carinarnica može biti najviše četiri. Karnet TIR može da se podnese odredišnoj carinarnici samo ako su sve polazne carinarnice primile (registrovale) karnet TIR.

3.1. Rok važnosti karneta TIR

Nacionalno garantno udruženje mora da odredi rok važnosti karneta TIR prilikom njegovog izdavanja. Zato se na svakom karnetu TIR mora upisati do kog datuma prevoznik može podneti carinarnici karnet TIR radi odobravanja prevoza po sistemu TIR.

Taj rok, ni u kom slučaju, ne može prelaziti 60 dana, a on se može smanjiti samo odlukom međunarodnog grantnog udruženja. Po isteku tog roka, karnet TIR se ne može podneti polaznoj carinarnici radi prihvatanja.

Pošto polazna carinarnica prihvati karnet TIR pre isteka ili na sam dan isteka važnosti, kao što je pomenuto u prethodnom stavu, karnet TIR važi sve do okončanja TIR operacije u odredišnoj carinarnici, a najduže još 60 dana.

3.2. Obrazac i upotreba karneta TIR

Svaki karnet TIR sastoji se od naslovne strane, spiska robe - robnog manifesta (tzv. žuti manifest), setova listova koji se sastoji iz kupona i talona (br. 1 i 2), obrazaca zapisnika o nalazu, identifikacione kartice.

Karnet TIR može da ima 4, 6, 14 i 20 setova listova.

Karnet TIR je štampan na francuskom jeziku, osim strane 1 korica karneta gde su stavke štampane i na engleskom jeziku. "Pravila za upotrebu karneta TIR", koja su data na francuskom jeziku na strani 2 korica, takođe su štampana i na engleskom jeziku, na strani 3 korica. Zapisnik o nalazu, po potrebi, može da se napiše na poleđini i na drugom jeziku, osim na francuskom jeziku, zavisno od slučaja.

Žuti manifest je štampan na jeziku zemlje otpreme, dok se serije kupona i talona broj 1 i 2 i obrazac zapisnika o nalazu štampaju na francuskom jeziku.

Karnet TIR sadrži dva lista - beli i zeleni. List se sastoji iz kupona i talona. Svi listovi su obeleženi uzastopnim brojevima.

Obrazac zapisnika o nalazu (tanak žuti list ispred zadnjih korica) koristi se u slučaju kada je carinsko obeležje oštećeno u toku putovanja, ako je roba uništena ili oštećena, a da obeležje nije oštećeno ili kada je potrebno da se roba pretovari ili da se odmah istovari.

Identifikaciona kartica, koja se nalazi na zadnjoj strani korica, služi u slučaju kada carinski organi sumnjaju da se radi o prevari. U tom slučaju, carinski organi će otepeti identifikacionu katicu, istu overiti i dati držaocu karneta TIR umesto samog karneta TIR, a karnet TIR će zadržati.

3.3. Popunjavanje karneta TIR

Karnet TIR popunjava se na jeziku zemlje otpreme, osim ako carinski organi ne dozvoljavaju upotrebu drugog jezika. Carinski organi tranzitnih zemalja imaju pravo da zahtevaju prevod manifesta na njihov jezik.

Podaci u spisku robe, odnosno u robnom manifestu treba da se unesu pomoću pisaće mašine ili da se otisnu tako da budu čitki na svim listovima. Carinski organi neće prihvatiti nečitke listove.

U karnetu TIR ne sme da se briše ili piše preko teksta. Sve ispravke vrše se precrtavanjem netačnih podataka i dodavanjem, po potrebi, traženih podataka. Uz sve izmene nalaziće se potpis lica koje ih vrši, kao i overa carinskih organa.

U spisku robe, odnosno u robnom manifestu, u rubrici 10 (Broj i vrsta koleta ili artikala: Opis robe) upisuje se, radi jasne identifikacije i bez dvosmislenosti u odnosu na mere carinskog nadzora, trgovački naziv robe.

Kada u spisku robe, odnosno u robnom manifestu u karnetu TIR nema dovoljno prostora za unošenje podataka o svojoj robi koja se prevozi, kuponima se mogu pripojiti posebni listovi, istog modela kao što je spisak robe ili komercijalna dokumenta (npr.: tovarnih listova) koja sadrže sve podatke koji se zahtevaju u spisku robe, odnosno u robnom manifestu. U tom slučaju, svi kuponi moraju da sadrže sledeće napomene:

- 1) broj priloženih listova (rubrika 8);
- 2) broj i vrstu koleta ili predmeta i ukupnu bruto masu robe koja je navedena u priloženim listovima (rubrike 9 do 11).

Pravila za upotrebu karneta TIR dozvoljavaju korišćenje tovarnih listova kao priloga karnetu TIR čak i kad bi inače bilo dovoljno prostora u spisku robe da se unesu podaci o svojoj robi koja se prevozi. Međutim, ovo je dozvoljeno samo ako tovarni listovi sadrže sve podatke koji se zahtevaju u spisku robe, u jasnoj i prepoznatljivoj formi i u skladu sa ostalim odredbama Pravila 10(c).

Ako je potrebno na kuponima ili na korici karneta TIR pričvrstiti dopunska dokumenta, u skladu sa pravilom 10 (c) ili 11 za upotrebu karneta TIR, potrebno je da carinski organi pričvrste ova dokumenta na karnet TIR upotrebom kancelarijskih klamera ili drugih spojnika koje treba da budu tako postavljene da njihovo uklanjanje ostavi vidljive tragove na karnetu TIR.

Kada je karnetom TIR obuhvaćen skup vozila ili više kontejnera, podaci o sadržaju svakog pojedinačnog vozila ili svakog kontejnera navode se u spisku robe, odnosno u robnom manifestu, odvojeno. Ispred tih podataka trebalo bi da se navede registarski broj vozila ili identifikacioni broj kontejnera (rubrika 9 spiska robe).

Isto tako, ako ima više polaznih i odredišnih carinarnica, podaci o robi stavljenoj pod carinski nadzor koji se unose u svakoj carinarnici ili su namenjeni za svaku carinarnicu, upisuju se u spisak robe, odnosno u robni manifest, jasno odvojeni jedni od drugih.

Kada carinski organi zahtevaju dokumenta radi identifikacije teške ili kabaste robe, oni će ih overiti i priključiti uz stranicu 2 korica karneta TIR. Pored toga, u rubrici 8 u svim kuponima treba navesti reference tih dokumenata.

3. Postupak sa karnetom TIR

4.1. Pokretanje operacije TIR

Izraz "polazna carinarnica" označava svaku carinarnicu strane ugovornice gde započinje međunarodni prevoz, celog ili dela tereta, po postupku TIR.

Roba i drumsko vozilo, skup vozila ili kontejner prijavljuju se polaznoj carinarnici zajedno sa karnetom TIR i Uverenjem o odobrenju za prevoz pod carinskim obeležjem.

U svakom karnetu TIR upisan je datum kada ističe njegova važnost nakon kog se ne može podneti, odnosno nakon kog se isti neće prihvatiti.

Kada se karnet TIR podnosi polaznoj carinarnici, za formalno prihvatanje, u njemu moraju da biti uneti svi potrebni podaci, osim onih koje unose carinski organi. Uz karnet TIR prilažu se i prateća dokumenta (tovarni list itd.).

Radi lakše identifikacije robe mogu se, na zahtev carinarnice, priložiti fotokopije, crteži, liste pakovanja ili bilo koji drugi dokument.

Priložena dokumenta će se odgovarajućim sredstvima priključiti sa unutrašnje strane ili na koricama karneta TIR.

Pošto utvrdi da su ispunjene osnovne pretpostavke za prevoz robe na osnovu karneta TIR, polazna carinarnica stavlja carinska obeležja (plombe) na drumsko vozilo ili kontejner (broj i identifikacionu oznaku obeležja upisuje u odgovarajuću rubriku), popunjava odgovarajuće rubrike i overava karnet TIR. Nakon toga otcepljuje kupon br. 1 i zadržava ga.

Polazna carinarnica carinska ispostava je dužna da vodi evidenciju o karnetima TIR koje je overila. Evidencija se vodi u ISCS, u posebnom kontrolniku - kontrolniku izlaznih karneta TIR, što ne sprečava carinske ispostave da je vode i u pisanom obliku.

Ako je u pitanju više polaznih carinarnica, podatak o tome treba uneti u rubriku 2 kupona broj 1. Druga carinarnica potvrđuje prvoj carinarnici prijem robe koja se prevozi na osnovu karneta TIR i uklanja obeležja sa vozila, vrši, kao polazna carinarnica, carinjenje novo utovarene robe, ponovo stavlja carinska obeležja na vozilo i popunjava rubrike 18 do 23 (osim 21) drugog seta kupona br. 1 i 2. Isti se postupak sprovodi i kod treće, poslednje moguće polazne carinarnice. Kod druge polazne carinarnice u spisku robe, odnosno u robnom manifestu, trebalo bi da bude navedena roba koja je utovarena u prvoj i u drugoj polaznoj carinarnici, a kod treće polazne carinarnice treba da bude navedena roba koju su ocarinile sve tri polazne carinarnice.

Kada se radi o više polaznih carinarnica, poslednja polazna carinarnica, kod koje se zaključuje spisak robe, odnosno robni manifest, i koja stavlja poslednja carinska obeležja, popunjava rubrike 16 i 17 u spisku robe, odnosno u robnom manifestu, svih kupona.

Operacija TIR može započeti u unutrašnjoj carinarnici, ako takva postoji, i tada se sprovodi isti postupak kao i u polaznoj carinarnici. U tom slučaju, u graničnoj carinarnici se sprovodi postupak kao i u usputnoj izlaznoj carinarnici. Međutim, ukoliko operacija TIR započinje u graničnoj carinarnici, sprovodi se isti postupak koji se sprovodi u polaznoj carinarnici i u usputnoj izlaznoj carinarnici.

4.2. Postupak u usputnim carinarnicama

Izraz "usputna carinarnica" označava svaku carinarnicu strane ugovornice preko koje se u toku operacije TIR neko drumsko vozilo, skup vozila ili kontejner uvoze ili izvoze.

Drumsko vozilo, skup vozila ili kontejner moraju se, u cilju kontrole, prijaviti carinskim organima u svakoj usputnoj carinarnici zajedno sa teretom i odgovarajućim karnetom TIR. Uz karnet TIR prevoznik podnosi i Uverenje o odobrenju drumskog vozila za prevoz robe pod carinskim obeležjem.

Roba koja se, po postupku TIR prevozi drumskim vozilima, skupom vozila ili kontejnerima neće se, u principu, podvrgavati pregledu u usputnim carinarnicama. Međutim, da bi se izbegle zloupotrebe, a naročito kada se sumnja u određenu nepravilnost, carinski organi mogu izvršiti pregled robe.

Kao opšte pravilo, osim u slučajevima kad vrše pregled robe, carinski organi u usputnim carinarnicama svake strane ugovornice prihvataju carinska obeležja drugih strana ugovornica, pod uslovom da ista nisu oštećana. Međutim, pomenuti carinski organi mogu, ako je to potrebno radi kontrole, staviti i svoja obeležja.

Ulazna carinarnica može da vrati prevoznika u izlaznu carinarnicu susedne zemlje, ako ustanovi da ta carinarnica nije izvršila carinjenje ili da carinjenje nije izvršeno na odgovarajući način. U takvim slučajevima ulazna carinarnica unosi napomenu u karnet TIR namenjenu zainteresovanoj izlaznoj carinarnici.

Ako carinski organi prilikom pregleda robe uzmu uzorak robe, oni treba u spisak robe, odnosno u robni manifest karneta TIR, da unesu napomenu sa svim podacima o robi.

4.2.1 Postupak u usputnoj izlaznoj carinarnici

Pošto vozar podnese karnet TIR usputnoj izlaznoj carinarnici, carinski organi treba da provere da li su dokumenta (karnet TIR i prateća dokumenta npr. CMR itd.) u ispravnom stanju, da li su pravilno i uredno popunjena i overena, da li se drumsko vozilo pridržava određenog pravca putovanja i utvrđenog roka za prevoz robe. Istovremeno, kontrolišu stanje drumskog vozila, kontejnera i tereta, a posebno proveravaju da li postoje vidljivi znaci povrede carinskih plombi ili druge okolnosti zbog kojih se može posumnjati na zloupotrebu.

Usputna izlazna carinarnica, ako utvrdi da su dokumenta (karnet TIR i prateća dokumenta npr. CMR itd.), drumsko vozilo ili kontejner, kao i carinska obeležja ispravni, popunjava određene rubrike odgovarajućeg kupona broj 2 i talona, upisuje podatke o karnetu TIR u kontrolnik karneta TIR u Informacionom sistemu carinske službe (ISCS), otcepljuje kupon i dozvoljava istup drumskog vozila ili kontejnera. Izlazna carinarnica je dužna da, u što kraćem vremenskom roku, potvrdi polaznoj carinarnici prispeće robe sa karnetom TIR.

Ukoliko postoje opravdani razlozi, odnosno ako se sumnja da je u pitanju prekršaj, carinarnica može izvršiti odgovarajuće provere. Ako se utvrdi da je došlo do nekih nepravilnosti, ne popunjava se uverenje o razduženju (rubrike 24 do 28) na kuponu broj 2, a drumsko vozilo ili kontejner privremeno se zadržavaju do donošenja odluke o njegovom oslobađanju.

Ako su obeležja na drumskom vozilu ili kontejneru polomljena, a carinarnica utvrdi da je sve u redu sa robom, dozvoljava se istup vozila ili kontejnera nakon stavljanja novih obeležja, uz unošenje sledeće napomene u rubriku 27 kupona broj 2 i u rubriku 5 talona: "Polomljena carinska obeležja koja su prijavljena za carinjenje".

Kada se utvrdi da su drumsko vozilo ili kontejner prijavljeni za carinjenje nakon isteka vremenskog roka određenog od strane polazne carinarnice ili usputne ulazne carinarnice, usputna izlazna carinarnica može da zatraži objašnjenje (izjavu) od vozača. Ukoliko je objašnjenje zadovoljavajuće, overava se uverenje o razduženju, uz unošenje zabeleške u rubriku 20 kupona broj 2 i u rubriku 5 talona: "Zabeleženo je zakašnjenje izazvano, prema izjavi vozača"

Ako operacija TIR započinje u graničnoj carinarnici, u toj carinarnici se sprovodi isti postupak kao u polaznoj carinarnici i u usputnoj izlaznoj carinarnici.

U slučaju utvrđenog gubitka karneta TIR, carinarnica je dužna da na zahtev korisnika prihvati i overi novi obrazac karneta TIR da bi omogućila nastavak prevozne operacije.

4.2.2. Postupak u usputnoj ulaznoj carinarnici

Pošto vozar podnese karnet TIR usputnoj ulaznoj carinarnici, carinski organi treba da provere da li su dokumenta (karnet TIR i prateća dokumenta npr. CMR itd.) u ispravnom stanju, da li su pravilno i uredno popunjena i overna, da li se drumsko vozilo pridržava određenog itinerera i roka prevoza. Istovremeno, kontrolišu stanje drumskog vozila, kontejnera i tereta, a posebno proveravaju da li postoje vidljivi znaci povrede carinskih plombi ili druge okolnosti zbog kojih se može posumnjati na zloupotrebu.

Kada se utvrdi da su dokumenta i carinska obeležja ispravni, usputna ulazna carinarnica popunjava određene rubrike narednog raspoloživog seta kupona br. 1 i 2 i odgovarajućih talona, upisuje podatke o karnetu TIR u kontrolnik karneta TIR u ISCS, otcepljuje kupon broj 1, a zatim odobrava ulazak drumskog vozila ili kontejnera.

Ako carinarnica izvrši pregled robe, ona o tome unosi zabelešku u praznom prostoru na dnu kupona broj 1 jedan, a u talon upisuje broj novopostavljenih obeležja. Ako se prilikom pregleda utvrdi da postoje neke nepravilnosti, vozilo ili kontejner mogu privremeno da se zadrže.

Kada se operacija TIR okončava u graničnoj carinarnici, sprovodi se isti postupak kao u odredišnoj carinarnici i u usputnoj ulaznoj carinarnici.

4.3. Postupak u odredišnoj carinarnici

Izraz "odredišna carinarnica" označava svaku carinarnicu strane ugovornice gde se završava međunarodni prevoz, celog ili dela tereta, po sistemu TIR.

Drumsko vozilo, skup vozila ili kontejner prijavljuje se carinskim organima u odredišnim carinarnicama radi kontrole, zajedno sa teretom, karnetom TIR i Uverenjem o odobrenju vozila.

U skladu sa odredbama Konvencije TIR, odredišna carinarnica može da bude neka druga, a ne ona koja je naznačena u karnetu TIR.

Upotreba karneta TIR ograničena je samo za svrhe za koje je karnet TIR namenjen, odnosno za poslove tranzita robe. Karnet TIR ne sme da se koristi za neke druge operacije, na primer za skladištenje robe pod carinskim nadzorom u mestu odredišta.

Tamo gde nije bilo nikakvih nepravilnosti u korišćenju karneta, odredišna carinarnica mora da razduži karnet TIR čim se nad robom, koja je obuhvaćena karnetom TIR, sprovede neki drugi carinski postupak ili se ista definitivno ocarini. U praksi, razduženje se mora izvršiti u slučajevima kada se roba neposredno ponovo izvozi (na primer, kada se otprema odmah po prispeću u luku), kada se u mestu odredišta podnese carinska deklaracija, ili kada se roba smesti u prostor koji odobren za skladištenje robe pod carinskim nadzorom, a u skladu sa propisima koji su na snazi u zemlji odredišta.

Karnet TIR može da se razduži bez primedbi ili sa primedbama. Ako je razduženje sa primedbama te primedbe moraju da se odnose na činjenice koje su u vezi samo sa operacijom TIR. Te činjenice treba da budu jasno naznačene u karnetu TIR.

Kada ovlašćene carinarnice carinske ispostave razduže karnet TIR bez primedbi, od držaoca karneta ili od Privredne komore Jugoslavije - Udruženja za saobraćaj i veze ne može se više zahtevati plaćanje carine i drugih uvoznih dažbina, osim ako potvrda o razduženju nije dobijena protivzakonito ili prevarom.

Smataće se da je potvrda o razduženju karneta TIR dobijena protivzakonito ili prevarom kada je operacija TIR izvršena korišćenjem odeljka za robu drumskog vozila ili kontejnera koji su adaptirani u svrhe zloupotrebe ili kada su otkrivene takve zloupotrebe kao što su upotreba lažnih ili netačnih dokumenata, zamena robe, pokušaj povrede carinskih obeležja ili kada je potvrda o razduženju dobijena na neki drugi nezakonit način.

Neslaganje podataka iz spiska robe, odnosno iz robnog manifesta karneta TIR sa stvarnim sadržajem drumskog vozila, skupa vozila ili kontejnera ne smatra se kršnjem odredaba Konvencije od strane držaoca karneta TIR, ako se podnese dokaz da do neslaganja nije došlo zbog grešaka koje su počinjene namerno ili iz nehata u vreme utovara ili otpreme robe ili prilikom popunjavanja spiska robe, odnosno robnog manifesta.

Pod pojmom "greška počinjena iz nehata" podrazumevaju se radnje koje su, iako nisu počinjene sa predumišljajem ili uz poznavanje činjenice, rezultat ne preduzimanja opravdanih i potrebnih mera za obezbeđenje tačnosti podataka u svakom pojedinačnom slučaju.

Carinski organi zemlje polaska i odredišta neće smatrati da je držalac karneta TIR odgovoran za neslaganja koja se otkriju u tim zemljama, ako se neslaganja odnose na carinske postupke koji su prethodili ili su usledili nakon operacije TIR i u kojima držalac karneta nije bio angažovan.

Kada se utvrdi da je roba, koja je navedena u spisku robe, odnosno u robnom manifestu karneta TIR, uništena ili nepovratno izgubljena, nesretnim slučajem ili usled delovanja više sile, ili da se pojavio manjak zbog same prirode robe, odustaje se od naplate carine i drugih uvoznih dažbina koje se po pravilu naplaćuju.

4.4. Postupak kada se prekida i ponovo započinje prevoz po sistemu TIR

Kada se deo prevoza na osnovu karneta TIR, obavlja preko područja neke države koja nije strana ugovornica Konvencije TIR, poslovi međunarodnog drumskog prevoza će se privremeno obustaviti za taj deo putovanja. U tom slučaju carinski organi strane ugovornice na čijem se području putovanje nastavlja prihvatiće karnet TIR radi ponovnog započinjanja posla međunarodnog drumskog prevoza, pod uslovom da su carinska obeležja i identifikacione oznake ostali neoštećeni.

U takvim slučajevima carinarnice, u kojima je prevoz na osnovu karneta TIR privremeno obustavljen ili ponovo prihvaćen, smatraće se usputnim izlaznim, odnosno usputnim ulaznim carinarnicama, zavisno od slučaja.

4. Postupak kod nerazduženih karneta TIR

Po isteku roka koji je određen za prijavljivanje robe koja se prevozi na osnovu karneta TIR, polazna carinarnica (carinarnica izvoznog carinjenja) ili granična ulazna carinarnica šalje urgenciju carinarnici koja je, u rubrici 22 kupona broj 1 i 2 karneta TIR, upisana kao carinarnica kojoj se roba upućuje na odgovarajućem obrascu (dat u prilogu).

Carinarnica kojoj je upućen zahtev dužna je da u roku od pet radnih dana dostavi odgovor na urgenciju na dostavljenom obrascu.

Ako je karnet TIR razdužen u pomenutoj carinarnici, ista je dužna da u ISCS unese podatke o razduženju navedenog karneta TIR. Carinarnica koja je uputila zahtev, u tom slučaju, obustavlja postupak.

Ako je odgovor negativan carinarnica carinska ispostava koja je zadužila karnet TIR, kupon broj 1, dužna je da u roku od 5 radnih dana dostavi Elektronskom računskom centru (ERC) Savezne uprave carina fotokopiju kupona broj 1 sa fotokopijom odgovora na urgenciju.

Po dobijanju informacije o nerazduženom karnetu TIR, ERC sprovodi postupak potrebne provere u ISCS i SafeTIR u roku od 48 sati. Po isteku tog roka, u slučaju pozitivnog rezultata, o tome obaveštava carinarnicu koja je podnela zahtev, a u slučaju negativnog rezultata, upućuje zahtev (urgenciju) prevozniku (domaćem ili stranom) da dostavi dokaz da je karnet TIR na propisan način razdužen.

Ako prevoznik dostavi dokaze, procenu njihove validnosti vrši Odeljenje za carinsko pravne poslove i međunarodnu carinsku saradnju i Odeljenje za suzbijanje krijumčarenja i carinske istrage Savezne uprave carina.

Ukoliko ne dostavi tražene dokaze u roku od 30 dana, ERC dostavlja Privrednoj komori Jugoslavije - Udruženju za saobraćaj i veze, na priloženom obrascu, zahtev da u roku do tri meseca podnese dokaz da je navedena TIR operacija na propisan način okončana. Uz zahtev se prilaže fotokopija kupona broj 1 navedenog karneta TIR, odgovor na urgenciju carinarnici carinskoj ispostavi koja je zadužila nerazdužen karnet TIR i fotokopija dokaza da je zahtev poslat prevozniku.

Istovremeno sa slanjem zahteva Privrednoj komori Jugoslavije - Udruženju za saobraćaj i veze, ERC obaveštava ovlašćene carinarnice da se u odnosu na držaoca, karneta TIR, odnosno prevoznika, domaćeg ili stranog, primenjuju odredbe člana 38. Konvencije TIR, odnosno da se taj prevoznik privremeno isključi iz korišćenja sistema TIR na carinskom području SR Jugoslavije.

Ova mera se primenjuje dok navedeni prevoznik ili udruženje garant, ne podnese odgovarajuće dokaze o ispravnom razduženju karneta TIR ili ne izvrši uplatu carine i drugih uvoznih dažbina za robu koja se prevozila po nerazduženom karnetu TIR. Ukoliko pomenuti prevoznik ne izvrši uplatu carine i drugih uvoznih dažbina, primeniće se odredbe Carinskog zakona

U takvim slučajevima, Odeljenje za naplatu prihoda i statističko praćenje Savezne uprave carina pokreće postupak za naplatu carine i drugih uvoznih dažbina, a Odeljenje za carinsko pravne poslove i međunarodnu carinsku saradnju, istovremeno, pokreće postupak za oduzimanje ovlašćenja domaćem prevozniku. Postupak oduzimanja ovlašćenja za strane prevoznike pokreće Odeljenje za

carinsko pravne poslove i međunarodnu carinsku saradnju preko Izvršnog odbora TIR i carinskih službi zemlje u kojoj je prevoznik autorizovan za obavljanje prevoza sa ispravom karnet TIR.

5. Određivanje roka prijavljivanja i pravca putovanja (itinerera)

Prilikom popunjavanja kupona broj 1 karneta TIR polazna ili ulazna carinarnica treba u rubriku 20 da upiše rok u kom drumsko vozilo treba da se prijavi unutrašnjoj određenoj carinarnici ili graničnoj carinarnici istupa.

Pored toga, carinarnica je dužna da u rubriku 22 - Itinerer upiše, pravac putovanja kojim će se kretati drumsko vozilo. Ako u toj rubrici nema dovoljno prostora pravac putovanja upisuje se na dopunskom listiću, s tim što se prvi primerak lista spaja sa kuponom broj 2.

Posebna kontrola roka prijavljivanja, istupa i korišćenog pravca putovanja, vrši se samo po potrebi.

6. Postupak sa robom koja se prevozi na osnovu karneta TIR, a za koju iznos carine i drugih uvoznih dažbina prelazi maksimalan iznos garancije utvrđen Konvencijom TIR

Ukoliko, prema proceni carinskih organa, iznos carine i drugih uvoznih dažbina za robu navedenu u spisku robe, odnosno u robnom manifestu, prelazi najviši iznos utvrđen Konvencijom TIR (USD 50.000), prema odredbama člana 4. Konvencije TIR, carinarnica carinska ispostava ne može da zahteva polaganje dopunskog obezbeđenja u vidu novog dodatnog karneta TIR ili nacionalne nadzorničke isprave.

U takvim slučajevima, odredbama člana 23. Konvencije TIR, carinski organi određuju pratnju vozila na teret prevoznika do određene carinarnice ili carinarnice istupa vozila.

7. Prevoz teške ili kabaste robe

Pod pojmom "teška i kabasta roba" podrazumeva se svaki težak ili kabast predmet, koji se zbog svoje težine, veličine ili prirode obično ne prevoze u zatvorenom drumskom vozilu ili u zatvorenom kontejneru.

Teška ili kabasta roba može da se prevozi po sistemu TIR ako se po mišljenju carinskih organa u polaznoj carinarnici, teška ili kabasta roba, koja se prevozi kao i bilo koji pribori uz tu robu, mogu lako identifikovati prema datom opisu ili se na njih mogu staviti carinska obeležja i/ili identifikacione oznake, kako bi se na taj način sprečila svaka zamena ili uklanjanje te robe bez ostavljanja vidljivih tragova.

Organi u polaznoj carinarnici mogu zahtevati da se uz karnet TIR prilože liste pakovanja, fotografije, planovi itd. koji su potrebni za identifikaciju robe koja se prevozi. U tom slučaju oni će overiti ta dokumenta, jedan primerak dokumenata priključiće se sa unutrašnje strane korica karneta TIR, a u svim spiskovima robe, odnosno robnim manifestima karneta TIR naznačiće se da su ta dokumenta priložena.

Polazna carinarnica je dužna da utvrdi da li su ispunjeni uslovi predviđeni članom 29. Konvencije za ovu vrstu prevozne operacije. Carinarnice drugih strana ugovornica prihvatiće rešenje polazne carinarnice, ukoliko, po njihovom mišljenju, ono nije u očiglednoj suprotnosti sa odredbama tog člana.

Carinski organi u usputnim carinarnicama strana ugovornica priznaće carinska obeležja i/ili identifikacione oznake koje su stavili nadležni organi drugih strana ugovornica. Međutim, oni mogu da stave i dodatna obeležja i/ili identifikacione oznake. U tom slučaju oni će u kuponima karneta TIR koji se koriste na njihovom carinskom području, kao i u kuponima koji ostaju u karnetu TIR, upisati podatke o novim obeležjima i/ili identifikacionim oznakama.

Teška ili kabasta roba može se, ako tako odluče organi u polaznoj carinarnici, prevoziti drumskim vozilima ili kontejnerima na koje nisu stavljena obeležja.

Za drumska vozila ili kontejnere koji prevoze tešku ili kabastu robu, ne zahteva se Uverenje o odobrenju.

Kod prevoza teške ili kabaste robe obaveza udruženja garanta odnosiće se ne samo na robu navedenu u karnetu TIR, već i na robu koja se, iako nije navedena u karnetu, nalazi na platformi za utovar ili među robom koja je navedena u karnetu TIR.

U slučaju prevoza teške ili kabaste robe na koricama, kao i na svim kuponima karneta TIR stavalja se napomena "teška ili kabasta roba", ispisana krupnim slovima na engleskom ili francukom jeziku.

8. Primena nacionalnih propisa

Odredbama Konvencije TIR ne isključuje se primena ograničenja i kontrola propisanih na osnovu nacionalnih propisa iz oblasti javnog morala, javne bezbednosti, higijene ili zdravlja ljudi, veterinarske ili fitopatološke zaštite, niti naplata iznosa koji se zahtevaju na osnovu tih propisa.

Takođe, odredbama ove konvencije ne isključuje se primena drugih nacionalnih ili međunarodnih odredbi kojima je regulisan prevoz.

U cilju utvrđivanja da li se radi o robi koja podleže veterinarskoj ili fitopatološkoj kontroli, ulaznim carinarnicama se preporučuje da utvrde da li o tome postoji neka oznaka u karnetu TIR, ili da u datom slučaju zatraže prevod opisa robe.

9. Završne odredbe

Ovo uputstvo primenjuje se od 1. decembra 2001. godine.

Stupanjem na snagu ovog uputstva prestaju da važe svi raspisi i objašnjenja Savezne uprave carina koja su regulisala postupak sa karnetom TIR.

Prilog: kao u tekstu

DIREKTOR
Vladan Begović

Akt SUC-a 06/1 broj D-15834/1
Od 26.11.2001.godine

